

De Toekomst Begint Nu!

Voor nieuwe kansen en vrij laten bloeien

Verkiezingsprogramma 2022 - 2026

Inhoudsopgave

Investeren in de kansen van duurzaam	5
Werk natuurinclusief en voorkom verdroging	6
Streef naar circulaire landbouw	6
Zorg voor herstel van de biodiversiteit	6
Tegengaan van verdroging	7
Nu handelen voor de energietransitie	8
De gemeente neemt de leiding	8
Ons energielandschap	8
Nu aan de slag met aardgasvrij wijken	9
Stimuleren van verduurzaming door inwoners en bedrijven	10
De gemeente als lichtend voorbeeld	11
Laat elk talent bloeien en niemand vallen	13
Kansen door goed onderwijs	14
Zorg voor onze jeugd	15
Zorg waar nodig	16
Integratie en inburgering	16
Voor een rijk cultuur- en sportleven	17
Kunst, cultuur en muziek	17
Sport	17
Voor eerlijke kansen op een woning	20
Kwalitatief inpassen van woningbouw	21
Steengoed benutten	21
Vernieuwende woonconcepten	21
Krachtige Achterhoekse huursector	22
Vergroenen van bebouwd gebied	23
Voor een sterke en veilige Achterhoek	25
Voor een sterke economie	26
Voor een goede bereikbaarheid	27
Voor een veilige Achterhoek	28
Gewoon veilig	28
Digitale veiligheid	28
Tegengaan van ondermijning	28
Krachtig en transparant investeren	31
Transparantie in bestuur	32
Bestuurskracht	32
Participatie nodig voor draagvlak	32
Transparantie	33
Nu investeren in de toekomst	34

Voorwoord Alexander van der Graaff

“Een partij als D66, daar moet toch ruimte voor zijn in de gemeente Aalten?” Die vraag stelde ik mezelf ruim vier jaar geleden. Het resultaat tot nu toe: twee zetels in de gemeenteraad, een tweede termijn als lijsttrekker, een deels vernieuwde kandidatenlijst en een programma barstensvol ambitie.

Vier jaar geleden vond ik dat de gemeente Aalten wel een frisse wind kon gebruiken. Om dingen bespreekbaar te maken die nog niet voldoende besproken werden, zoals duurzaamheid, flexibele woonvormen, mentale gezondheid van jongeren, mantelzorgondersteuning of de leefbaarheid van grote en kleine kernen. Toen Corona kwam en de terrassen in Aalten eindelijk toch uitgebreid konden worden, hebben we er als D66 voor gezorgd dat dit permanent kon blijven. Dat is niet alleen positief voor de leefbaarheid en het toerisme, maar tegelijk kenmerkend voor onze club: Wees niet bang, durf anders te denken en maak er wat van!

Ook de komende vier jaar willen we er weer wat van maken. Of beter gezegd: willen we van de gemeente een nog fijnere, mooiere en veiligere plek maken. Dat willen we bijvoorbeeld bereiken door nog meer aandacht te hebben voor niet alleen de fysieke, maar ook de geestelijke gezondheid van onze inwoners. Dat geldt ook voor de professionalisering van mantelzorgondersteuning, daar kan echt nog veel verbeterd worden.

Ook hebben we in ons programma concrete plannen opgenomen voor verdere flexibilisering van onze woningmarkt. Zeker voor starters is het lastig een woning te vinden. Naast nieuwbouw kan ook het delen van woningen een prima alternatief zijn om de druk op de woningmarkt te verminderen. Jong en oud die samenwonen in een groene omgeving, daar gaan we voor. En dat we daarnaast inzetten op een maximumsnelheid van 30 km/uur binnen onze kernen, maakt wonen niet alleen prettiger, maar ook veiliger.

En dan natuurlijk duurzaamheid: Wij staan voor een energietransitie waarbij de gemeente echt de leiding neemt en praat met inwoners. Daarbij willen we realistisch zijn. Aanpakken, niet meer doorschuiven en daarbij oog houden voor alle inwoners van de gemeente en voor onze mooie groene omgeving. Maar duurzaamheid is natuurlijk breder: ook kringlooplandbouw en het verbeteren van biodiversiteit staan hoog op onze agenda. Deze en nog veel meer onderwerpen vindt u in ons programma 2022-2026.

De eerste vier jaar in de raad zitten er bijna op, in maart zijn de volgende gemeenteraadsverkiezingen, waarin ik me met trots weer inzet als lijsttrekker. Ik wil graag behouden wat we al hebben bereikt en dat verder uitbouwen. Dat doen we met een dijk van een programma en een deels vernieuwde kandidatenlijst met mensen uit alle dorpen en kernen. Mooi is dat we dit jaar een verdubbeling van de leden hebben gehad! Dat geeft wel aan dat men in de gemeente op D66 zit te wachten.

Tot slot nog een tip: twijfelt u na het lezen van ons programma nog over uw stem, kijk dan eens op www.d66.nl/aalten voor meer informatie. Ik hoop in ieder geval op uw stem, want: de toekomst begint nu!

Alexander van der Graaff
Lijsttrekker D66 Aalten-Dinxperlo 2022

Investeren in de kansen van duurzaam.

Investeren in de kansen van duurzaam

De energietransitie, het produceren van voedsel, uitbreiding van natuur en woningbouw zijn grote ruimtevragers. Het moment om te handelen is nu. D66 wil dat dit vanuit een natuurinclusief standpunt gebeurt. We zien ook veel kansen in multifunctioneel ruimtegebruik zoals energieopwekking in combinatie met bijvoorbeeld recreatie en voedselproductie. De puzzel wordt steeds complexer, D66 neemt verantwoordelijkheid om deze puzzel te leggen.

D66 werkt aan een duurzame samenleving. We willen onze fysieke leefomgeving op een positieve manier toekomstbestendig maken. We zien een trend van stoppende boeren die op zoek zijn naar nieuwe mogelijkheden voor hun gronden. Deze veranderingen bieden ruimte aan de ontwikkeling van een natuurinclusief Achterhoeks landschap. Om een breder scala van doelen te dienen, faciliteren we verbreding van de landbouw met functies op het gebied van zorg, recreatie, natuur en kleinschalige horeca. Ook zien we toekomst in opkomende en nieuwe vormen van voedselproductie zoals voedselbossen. Belemmeringen voor dergelijke ontwikkelingen wil D66 minimaliseren.

We hebben groot respect voor natuurwaarden. “We bezitten de natuur niet, maar dienen er respectvol mee om te gaan”. D66 staat voor het stoppen van het uitputten van de aarde en een gezond ecosysteem. De vervuiler betaalt. Een belangrijk aspect daarbij is een gedegen argumentatie van de aantasting van natuur en milieu. De ontwikkeling van nieuwe natuurinclusieve, extensieve energieopwekking ziet D66 als een kans. Ook zien we veel kansen in multifunctioneel ruimtegebruik zoals energieopwekking in combinatie met recreatie en voedselproductie.

Het coulissenlandschap heeft te kampen met grote uitdagingen. Kruidenrijke bermen, houtwallen, houtsingels, lanen en bomenrijen verdwijnen te vaak volgens D66. Het resultaat is een steeds kaler en minder aantrekkelijk landschap. Aan deze negatieve ontwikkelingen moet een einde aan komen.

Werk natuurinclusief en voorkom verdroging

Streef naar circulaire landbouw

De weg naar kringlooplandbouw zal ingrijpende gevolgen hebben. Landbouw zal meer biologisch worden, er komt minder ruimte voor de intensieve veehouderij en het gebruik van bestrijdingsmiddelen wordt afgebouwd, ook in relatie met volksgezondheid. Aandachtspunten hierbij zijn het herstel van bodemkwaliteit, betere waterhuishouding en inperking van uitstoot. Dit zal noodzakelijkerwijs leiden tot een inkrimping van de veestapel.

- D66 stimuleert de overgang van intensieve landbouw naar kringlooplandbouw. Voedselproductie hoort bij de Achterhoek, maar dan wel een vorm van voedselproductie die past bij de omgevingskwaliteiten. Lokale grondstoffen zijn daarbij de basis voor lokale ontwikkeling. Daar waar we Achterhoekbreed kringlooplandbouw kunnen stimuleren en faciliteren, doen we dat. D66 is voor het faciliteren en stimuleren van korte ketens, bijvoorbeeld door een netwerk van boerderijwinkels en een lokale (overdekte) voedselmarkt.
- D66 wil de ondernemingskracht van boeren om tot een eerlijk product te komen ondersteunen, bijvoorbeeld door boeren te faciliteren die binnen 7 jaar naar biologisch of 2 sterren vlees gaan.

>>> Stimuleren van korte voedselketens, door boerderijwinkels en lokale (overdekte) voedselmarkt

>>> Boeren ondersteunen om tot een eerlijk product zoals biologisch of ** of * vlees te komen**

Zorg voor herstel van de biodiversiteit

We zien een enorme achteruitgang van soortenrijkdom, zowel bij flora als fauna. Inheemse dieren en planten hebben het moeilijk. De negatieve invloed van de mens is hierbij overduidelijk. Dit proces moeten we keren in het belang van de mens en het milieu. Bevordering van biodiversiteit zal ook bijdragen aan de uitstraling van onze gemeente als toeristische trekpleister voor fiets- en natuurliefhebbers en als aantrekkelijke vestigingsplaats.

- D66 wil dat de gemeente een integrale visie en uitvoeringsagenda ontwikkelt ter bevordering van biodiversiteit.
- Volgens D66 zijn er nog veel onbenutte kansen ter bevordering van biodiversiteit. Ontwikkeling van groen met een hoge natuurwaarde, aanplanten van braakliggende terreinen en gevarieerde beplanting zijn bij uitstek geschikt voor de bevordering van biodiversiteit. D66 is voorstander om actief hagen en houtwallen aan te leggen of te herstellen in het buitengebied.
- D66 wil dat het coulissenlandschap behouden blijft en dat de gemeente ervoor zorgt dat de bermen, slootranden en ander groenstructuren in het landschap in dienst blijven van de biodiversiteit en niet voor andere doelen gebruikt worden.
- Ook willen we het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in tuinen en de openbare ruimte sterk ontmoedigen. We stimuleren het gebruik van inheemse en wilde beplanting. Maaibeheer dient op ecologische wijze te gebeuren. Gemeentelijk plantsoenonderhoud was in het verleden te veel gericht op efficiëntie. D66 wil een verandering waarbij de natuurwaarde van gemeentelijk groen centraal staat. Het beheer van groen mag best iets rommeliger, als dat de biodiversiteit bevordert. De opkomst van de eikenprocessierups is een teken dat de biodiversiteit uit balans is. Herstel van biodiversiteit is de basis voor de bestrijding van de eikenprocessierups.
- Particulieren en ondernemers worden gestimuleerd hun groen op natuurvriendelijke wijze te onderhouden. We willen bewoners en organisaties uitdagen om zelf op duurzame wijze groen te beheren of te adopteren. D66 wil dat we vergroening van erfinrichting en de aanleg van bloemrijke akkerranden stimuleren.

- D66 zet zich in om het groenbestand binnen de gemeente minimaal op peil te houden. Als bomen toch moeten worden gekapt, geldt het compensatie-plus-beginsel. Dit betekent dat er ergens anders meer groen voor terug moet komen dan er is verdwenen.
- In samenspraak met lokale natuur- en milieuorganisaties worden de hoofdgroenstructuren versterkt en bijzondere bomengroepen, waardevolle solitaire bomen, bomenlanen en dergelijke vastgelegd en zo mogelijk behouden.
- D66 wil natuureducatie stimuleren.

>>> Bewoners en organisaties uitdagen om zelf op duurzame wijze groen te beheren of te adopteren

>>> Grootschalig hagen en houtwallen aanleggen of herstellen in het buitengebied

Tegengaan van verdroging

Het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en aanpassen aan een veranderend klimaat gaan hand in hand. De afgelopen paar jaren heeft de problematiek van droogte afgewisseld met heftige buien dit pregnant duidelijk gemaakt. Zonder verandering zullen de gevolgen van droogte steeds duidelijker worden: magere of zelfs mislukte oogsten, afstervende beplanting en schade aan woningen.

Zowel de kwaliteit als kwantiteit van het oppervlaktewater staat onder druk. Het in toenemende mate onttrekken van grondwater en het daardoor dalende grondwaterpeil vormt een bedreiging. Kortom, waterbeheer verdient urgentie volgens D66. Daarbij ligt de nadruk op het ontwikkelen en uitvoeren van hoge ambities en op scherpe keuzes durven maken.

- D66 kiest voor een waterbeheer dat verdroging en overstromingen voorkomt en voor schoon oppervlakte-, grond- en drinkwater.
- Het water zal meer vastgehouden moeten worden en op korte termijn zullen daarvoor plannen gemaakt moeten worden. Oppervlaktewater willen we niet onnodig afvoeren. D66 wil inzetten op meer natte natuur, en hogere grondwaterstanden daar waar het kan.
- De aanpak van verdroging moeten we transparant maken voor de burgers. Om deze aanpak van de grond te krijgen moet een brede samenwerking tot stand gebracht worden tussen de gemeente en de grondeigenaren die kan leiden tot innovatieve bedrijfsvoering en goede verdienmodellen voor de boeren;
- Duurzaam waterbeheer is een grensoverschrijdend thema. Voor hoog water na extreem natte periodes meer samenwerking met Duitsland zoeken.

>>> Inzetten op meer natte natuur met hogere grondwaterstanden

Nu handelen voor de energietransitie

De energietransitie is complex met vele (soms tegenstrijdige) aspecten. D66 neemt verantwoordelijkheid om deze puzzel te leggen. De transitie begint met kleine stappen en is als een vliegwiel dat steeds harder gaat draaien als er eenmaal beweging is. Hoewel technieken continu beter worden, is het nu wel tijd om te handelen. Daarbij is het van belang om een open blik te houden op toekomstige technieken zoals aquathermie, energieopslag en waterstof als energiedrager.

De gemeente neemt de leiding

D66 staat voor een energietransitie waarbij de gemeente echt de leiding neemt als sturende procesregisseur en daarbij de inwoners helder informeert en vanaf het begin volwaardig laat deelnemen. Veel duurzame energie zal komen van wind op zee, maar de vraag naar energie zal in de toekomst hoog blijven waardoor ook lokaal duurzame energieopwekking nodig is. Wind op zee voor landelijk grootschalig gebruik en om voldoende duurzame energie te hebben voor de piek in de winter. Lokaal opgewekte duurzame energie voor lokaal verbruik in woningen, gebouwen en voor mobiliteit.

- Het akkoord van Groenlo met de ambitie dat de Achterhoek reeds aan het einde van dit decennium energieneutraal zou kunnen zijn, geeft veel verwarring en hindert het proces van de energietransitie. Daarom wil D66 het akkoord loslaten.
- D66 neemt het tempo van het nationale Klimaatakkoord en het jaar 2050 als uitgangspunt en vertaalt de ambitie van het akkoord van Groenlo om, waar enigszins mogelijk, sneller te gaan.
- De doelstelling (RES bod) voor het aantal bij te plaatsen windmolens en zonneparken in de Achterhoek moet gebaseerd zijn op realisme, uitgaande van het landelijke klimaatakkoord en concrete scenario's. Dit zou voor 2030 kunnen leiden tot een lagere doelstelling, maar op middellange termijn juist tot een hogere.
- Volgens een onderzoek van TNO leeft 7% van de huishoudens in energiearmoede door een hoge energierekening als gevolg van slecht geïsoleerde huizen. Dit betreft zowel huurders als woningbezitters.. Doordat de gasprijs in de toekomst naar verwachting verder gaat stijgen, wordt dit een steeds groter probleem. De gemeente moet apart beleid gaan ontwikkelen om bij de energietransitie de energiearmoede met voorrang aan te pakken.

>>> Ga sneller dan klimaatakkoord, maar het eerlijke verhaal is dat 2030 te snel komt voor een energieneutrale regio

>>> Gerichtte aanpak voor het tegengaan van energiearmoede

Ons energielandschap

D66 is trots op de groene Achterhoek. D66 wil dan ook dit mooie bezit van de gemeente behouden en op onderdelen versterken. Dat is van belang voor het welzijn van onze inwoners, maar ook voor mensen van buiten onze gemeente die van ons landschap willen genieten. Het landschap is de dagelijkse leefomgeving en een belangrijke pijler van welzijn. Mensen recreëren het meest in hun dagelijkse leefomgeving.

Een waardevolle leefomgeving is ook van economisch belang. Een prettige omgeving maakt dat mensen graag in onze regio willen wonen. Ook voor vele ondernemers is het Achterhoeks landschap de basis voor hun activiteiten. De energietransitie leidt tot een transformatie van ons landschap. De basis is en blijft de lokale kwaliteit van de omgeving. Tegelijkertijd loopt D66 er niet voor weg te erkennen dat de energietransitie leidt tot een ruimtelijke verandering. De basis van deze verandering is redelijkheid. Het Achterhoeks energielandschap laat zich samenvatten onder twee noemers: enerzijds energieopwekking, anderzijds het vastleggen van CO2.

D66 staat open voor alle technieken, maar ziet windmolens, zonneparken en zon op dak als de best beschikbare technieken van dit moment. Ons standpunt dat het nu tijd is om te handelen, maakt dat deze technieken op een verantwoorde wijze een plek moeten krijgen in het landschap. Daarvoor wil D66 op lokale schaal uitgangspunten formuleren die passend zijn. Daar waar het landschap kwetsbaar is, zijn we voorzichtig. Daar waar het landschap een hoge draagkracht heeft, kan er een tandje bij. Het streven is clustering van windmolens en zonneparken.

- Windturbines alleen als de landschappelijke waarden en zorgplicht voor onze inwoners dat ondubbelzinnig toelaten, en op basis van vastgelegde, duidelijke en harde normeringen.
- Zonneparken moeten zodanig worden vormgegeven dat ze bodemkwaliteit en biodiversiteit niet aantasten, maar zo mogelijk verbeteren. Uiteindelijk gaat het om de groene, duurzame totaalbeleving van de leefomgeving.
- D66 is voorstander van een zonnepark in het gebied van het windpark Hagenwind ('t Goor). De gemeente moet actief acteren door met Hagenwind een plan te maken voor vervanging van de huidige windmolens en realisering van een zonnepark in een publiek private samenwerking. De lusten en de lasten moeten eerlijk verdeeld worden; de omwonenden moeten kunnen profiteren, ook als in de aangrenzende gemeente wonen. D66 is voor een gefaseerde vervanging om snelheid te combineren met economische levensduur van de huidige molens. De gemeente moet inzetten op 2025 om de vergunningen af te geven, zodat de eerste molens voor 2030 vervangen kunnen worden.
- Lokaal eigenaarschap van windmolens en zonneparken van alleen grondeigenaren is wat D66 betreft niet voldoende, omwonenden moeten kunnen meebeslissen en profiteren van de nieuwe windmolens, bijvoorbeeld door een coöperatie. Streven naar 100% lokaal.
- Een belangrijk onderdeel van het Klimaatakkoord is meer CO₂-opslag in bomen. Om het vastleggen van CO₂ te bewerkstelligen wil D66 minimaal streven naar verdubbeling van robuuste natuur in de Achterhoek, mede door de aanplanting een nieuw Achterhoekse bos.
- De recreatieve waarde van zo'n Achterhoekse bos is hoog. Hiermee kan de Achterhoek zich nog meer meten met de Veluwe.
- Het Achterhoekse bos moet worden ingepast binnen het karakter van ons coulissenlandschap, maar ook eventueel van het bodemgebruik voor zonnepanelen. Ambities neerzetten en dit doen in samenwerking met de grootgrondbezitters, bijvoorbeeld Staatsbosbeheer.

>>> Combineer een zonnepark en nieuwe windmolens in 't Goor, in een publiek private samenwerking

>>> Ga aan de slag met een groot Achterhoekse bos voor CO₂ opslag en toerisme

Nu aan de slag met aardgasvrije wijken

De gemeenten hebben een nieuwe taak gekregen om als regisseur alle huizen en bedrijfsgebouwen voor 2050 aardgasvrij te maken. D66 wil een combinatie van een wijkgerichte en doelgroepgerichte aanpak voor energiebesparing en de transitie van aardgas naar andere vormen van energie. Met aandacht voor de individuele inwoner zijn vaak collectieve maatregelen nodig. Om deze nieuwe taak uit te voeren zal de gemeente hiervoor een robuuste organisatie moeten opbouwen. Gun bewoners de ruimte en tijd! Dus begin snel met in gesprek gaan en los problemen in een wijk op. Zo zorg je dat je als overheid een partij bent die iets komt brengen i.p.v. alleen maar halen. Een mogelijkheid om in gesprek te gaan is de "wijkbegroting" (soms ook burgerbegroting of participatief begroten genoemd).

- In de huidige plannen wil de gemeente met een kleine 10% van de woningen voor 2030 aan de slag om deze beter te isoleren en het liefst aardgasvrij te maken. Landelijk wordt een vuistregel geadviseerd om in de komende 8 jaar ongeveer 20% van de huizen aardgas vrij te maken en 80% in de twintig jaar daarna. D66 wil geen halve ambities en niet doorschuiven naar de toekomst en is voor een versnelling met het doel om ook hier de 20% in 2030 te halen.

- Kijk goed waar (en welke) collectieve aanpak mogelijk is: op buurtniveau zijn diverse oplossingen mogelijk en optimaliseer dan op het niveau van de individuele woning.
- Aansluiten bij Local for local, en zorg voor zeggenschap over eigen omgeving.
- Borgen dat iedereen mee kan doen, bij voorkeur door "inleg" van energierekening.
- Vervanging van (verwarmings)techniek is voor oudere huizen de laatste stap. Doel is en blijft CO₂-reductie, begin dus met besparen. Dit realiseer je primair door goed te isoleren. Isoleren moet altijd tezamen met buitenzonwering en ventilatie!
- Stuur op maximale eisen voor isolatieverbetering om te voorkomen dat de isolatie binnen afzienbare tijd opnieuw aangepast moeten worden. Goed isoleren sluit aan op het renovatieprogramma van de EU (onderdeel van de "Green Deal" van Timmermans).
- Voor nieuwe wijken met goed geïsoleerde en geventileerde woningen moet juist ingezet worden op direct van het gas gaan.
- Ons klimaat verandert, in combinatie met goede isolatie verandert onze energiehuishouding daardoor ook drastisch en koeling wordt steeds belangrijker. Kijk daarom zowel naar verwarmen als koelen en breng deze in balans. Maak inwoners ervan bewust dat airco's extra energiekosten meebrengen.
- Werk samen met het lokale bedrijfsleven om tot een gerichte wijkaanpak te komen om woningen van het gas af te krijgen.
- Maak niet alleen prestatieafspraken met wooncorporaties over gemiddelde energielabels, maar ook over het versneld aanpakken van woningen met rode labels (E, F, en G). Het verduurzamen van deze kleine groep oude woningen kan aansprekende en innovatieve voorbeelden opleveren, waar veel lokale kennis kan worden opgedaan en gedeeld. Ook geeft dit het signaal dat het aanpakken van extreem onzuinige woningen urgentie heeft. Streef er naar om dit voor 2030 gerealiseerd te hebben.

>>> Borgen dat iedereen mee kan doen met het aardgasvrij maken van de woning

>>> Stop met doorschuiven naar de toekomst: in 2030 20% van de woningen aardgasvrij

>>> Wooncorporatie moeten versneld huizen met rode E, F en G labels aanpakken

Stimuleren van verduurzaming door inwoners en bedrijven

D66 wil naast een wijkgerichte aanpak ook actief autonome verduurzaming via een doelgroepenaanpak stimuleren. In veel gemeenten in de Achterhoek is een hoog percentage particulier huizenbezit. Daarnaast zijn er weinig industriële bronnen voor restwarmte beschikbaar. Een standaard wijkaanpak zoals voorzien in de Transitie Visie Warmte zal vaak niet of slechts beperkt mogelijk zijn.

- Inwoners zijn over het algemeen wel bereid om hun huizen te verduurzamen. Echter, hierbij spelen de kosten versus opbrengsten een belangrijke rol. Terugverdienperiodes van meer dan 10 jaar zijn dan veelal niet acceptabel. Naast algemene stimuleringsregelingen zijn er ook gerichte, lokale instrumenten nodig voor eigenaren en huurders om het rendement op duurzame investeringen te vergroten. Zoals een groene heffingskorting op de OZB of een gemeentelijke subsidie.
- Bedrijven en inwoners moeten we stimuleren om met - zo mogelijk gezamenlijke- duurzame initiatieven te komen. Bijvoorbeeld bedrijven op een bedrijventerrein die gezamenlijk verduurzaming oppakken. De Agem moet dit actief ondersteunen voor de gemeente.
- In 2030 mogen nieuwe auto's alleen nog maar elektrisch zijn. Een goed en gespreid aanbod van openbare laadpalen over de gehele gemeente moet actief meegroeien met de vraag van inwoners, toeristen en zakelijke bezoekers.
- Actueel inzicht in energielabels van woningen en gebouwen is nodig om beleid voor autonome verduurzaming te ontwikkelen en bij te sturen. Veel woningen en gebouwen hebben echter geen of een achterhaald energielabel. Er

moet actief gestimuleerd worden op het actueel houden van energielabels. Dit kan door subsidie te verstrekken voor het opstellen van energielabels en het verbinden van kortingen aan het bereiken van een hoger label.

- Huurders kunnen vaak ook zelf bijdragen aan verminderen van de energievraag door de temperatuur van de CV-ketel te verlagen, tochtstrips en radiatorfolie aan te brengen, energiedisplays, waterbesparende douches en led-verlichting, zonnepanelen te installeren en/of deel te nemen aan een postcoderoosproject. Tot nu toe is stimuleringsbeleid hierop fragmentarisch in reikwijdte en tijd. De gemeente moet zorgen voor continuïteit met een waaier van verschillende, doorlopende regelingen.
- Besparen begint vaak met inzicht in energieverbruik. Daarom moet het gebruik van energiedisplays of apps die gebruik maken van de slimme meter gestimuleerd worden. Het bestaande programma via de Agem moet fors uitgebreid worden.
- Het energieadvies op maat voor inwoners, verstrekt door de Agem, moet sterk uitgebouwd worden met eerste-, tweede- en derdelijns ondersteuning zodat ook bij meer complexe vraagstukken advies geleverd kan worden.
- De Achterhoekse Duurzame Huizenroute laat voorbeelden zien van wat er nu al mogelijk is. Dit initiatief moet verder worden uitgebouwd tot een groot aantal voorbeelden van volledig energieneutraal tot duidelijke energiebesparing door een huurder.

>>> Stimuleer verduurzaming door inwoners en bedrijven met een brede waaier van advies en subsidies.

>>> Verkort de terugverdientijd door gemeentelijke groene subsidies en kortingen op OZB.

De gemeente als lichtend voorbeeld

De gemeente moet een inspirerende trendsetter worden en niet alleen "laaghangend fruit plukken", zoals zonnepanelen op sporthallen plaatsen, maar ook lastige verduurzamingsopgaven met prioriteit durven aan te pakken. Als inspirerend voorbeeld wordt het monumentale gemeentehuis energieneutraal gemaakt!

- In de komende 15 jaar alle gemeentelijk vastgoed energieneutraal maken.
- In de komende 5 jaar alle straatverlichting vervangen door ledverlichting.
- De gemeenten moet bij alle aspecten van de organisatie en communicatie duurzaamheid voorop zetten.
- Uitbreiden van de voorbeeldfunctie van de gemeente op het gebied van duurzaamheid door ook actief, met wortel en stok, verenigingen die subsidie of andere voordelen van gemeente ontvangen, concrete duurzaamheidsmaatregelen te laten nemen.
- Wagenpark van de gemeente versneld elektrificeren. Inkoop van zwaar materieel samen met andere Achterhoekse gemeente als inkoopcombinatie realiseren om de prijzen te drukken.
- Inzetten op het energieneutraal maken van schoolgebouwen, inclusief een gezond leefklimaat met goede ventilatie en koeling op warme dagen. Hierover samen met schoolbesturen concrete afspraken maken voor ieder schoolgebouw.
- Het machinepark van de gemeente is elektrisch en reststromen moeten duurzaam worden hergebruikt of op verantwoorde wijze verwerkt.

>>> In de komende 15 jaar alle gemeentelijk vastgoed energieneutraal maken, ook het monumentale gemeentehuis.

Laat elk talent
bloeien en
niemand vallen.

Laat elk talent bloeien en niemand vallen

Laat elk talent tot bloei komen! D66 is er van overtuigd dat het mogelijk is om excellent onderwijs te realiseren voor iedereen en onze jeugd alle kansen te geven. D66 vindt dat de regio Achterhoek en de gemeenten een actieve rol moeten spelen in het samenbrengen van onderwijs, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven om zo de lokale economieën te versterken.

D66 wil dat bij zorg en ondersteuning aan jongeren waar mogelijk gebruik wordt gemaakt van de eigen kracht van gezinnen en hun sociale omgeving. De vinger moet aan de pols gehouden worden, maar het medicaliseren van lichte jeugdproblematiek moet zoveel mogelijk voorkomen worden.

D66 wil dat de gemeente, als belangrijkste opdrachtgever in het sociaal domein, stuurt op bewezen maatschappelijk rendement en bewezen effecten op de gezondheid en welzijn van inwoners in relatie tot de kosten. De financiering wordt daarop gebaseerd. De meest comfortabele zorg wordt namelijk gegeven door mensen die dichtbij de zorgbehoevende staan. D66 wil dat de gemeente investeert in het waarderen van het werk van deze mensen.

D66 laat iedereen vrij, maar niemand vallen. Voor nieuwkomers betekent dit concreet dat wij hen in staat willen stellen hun eigen leven vorm te geven en daarbij actief stimuleren om zo goed mogelijk deel te nemen aan de maatschappij middels bestaande netwerken.

D66 wil financiële en fysieke drempels weghalen om naar het theater, museum en concert te gaan en de culturele profielen van de grote kernen versterken. Verenigingen zijn de hoeksteen van de samenleving en belangrijk voor de sociale cohesie. D66 wil sport- en cultuurverenigingen daarom ondersteunen waar zij dat kan. D66 wil regionale afstemming van het culturele aanbod met als doel een goede spreiding van aanbod in plaats en tijd. De wijze waarop afstemming plaatsvindt, is een verantwoordelijkheid van de organisatoren.

Kansen door goed onderwijs

D66 wil dat alle jongeren uiteindelijk met een diploma of praktijkcertificaten de school verlaten. Zonder startkwalificatie lopen jongeren een groot risico op (jeugd)werkloosheid. Samen met scholen slaan we de handen ineen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. We willen dat de gemeente in het kader van de leerplichtwet beleid voor verzuimregistratie opstelt en handhavend optreedt.

D66 is voorstander van sociaal-pedagogische ondersteuning voor basisschool en voortgezet onderwijs op het gebied van welzijn van leerlingen in en om school. Dit draagt bij aan vroegsignalering van mogelijke problematiek, zeer nodig met de impact die corona op jongeren heeft. D66 kiest voor nadrukkelijke integratie van voor- en vroegschoolse educatie en kinderopvang en het primair onderwijs.

D66 is voor een ketenaanpak van de (mentale) gezondheid van jongeren door scholen, huisartsen en andere ketenpartners. D66 vindt dat de Regio Achterhoek en de gemeente een actieve rol moeten spelen in het samenbrengen van onderwijs, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven om zo de lokale economie te versterken.

- Kleine scholen moeten waar mogelijk nauw samenwerken waarbij kwaliteit van onderwijs het primaire uitgangspunt moet zijn.
- Aandacht voor de Duitse taal is belangrijk voor grensgemeenten, de gemeente moet dit stimuleren.
- Hoewel we in een groene omgeving wonen, is dit niet altijd terug te zien op de schoolpleinen, D66 wil de schoolpleinen groener maken: meer schooltuin en minder tegels.
- D66 wil nieuwe verbindingen ontwikkelen tussen onderwijs, gemeente en jeugdzorg om het ontstaan of escaleren van problemen zoals taalachterstand, schoolverzuim, pesten, schulden en een instabiele thuissituatie te voorkomen. D66 wil inzetten op preventie, bijvoorbeeld door bijeenkomsten over thema's als cyberpesten.
- Door te kijken wie via om- en bijscholing (tijdelijk) aan de slag kan en zo haar of zijn competenties via de praktijk kan omzetten in een mbo-certificaat, zorgen we dat zoveel mogelijk mensen aan het werk kunnen.
- D66 vraagt aan scholen afzonderlijk en gezamenlijk om een visie op cultuureducatie vast te leggen en ondersteunt bij de uitvoering daarvan.
- Culturele instellingen in de Achterhoek moeten samen cultuurprogramma's voor onderwijs toegankelijk te maken. Te denken valt aan integratie van muziek in het taalonderwijs, erfgoed in techniek, of theater in geschiedenislessen. Cultuuronderwijs loopt op het vmbo op veel plekken nog achter: het aantal uren is gemiddeld slechts een derde van dat op de havo en een kwart van dat op het vwo. Geef dus een extra impuls aan cultuuronderwijs op het vmbo!
- D66 wil de arbeidsmobiliteit binnen de regio Achterhoek stimuleren door te scholen op kansrijke beroepen. Vakmensen krijgen hierdoor binnen de regio gemakkelijker passend werk.

>>> Pedagogische ondersteuning in en om scholen voor het welzijn van leerlingen

>>> Culturele instellingen moeten een impuls geven aan cultuuronderwijs, zeker op het VMBO.

Zorg voor onze jeugd

Het gezin is de belangrijkste sociale eenheid in onze maatschappij. Kinderen moeten zich daar veilig weten. Door tijdige signalering, gemeenschappelijke inzet op preventie en effectieve gezinshulp moeten uithuisplaatsingen zo mogelijk voorkomen worden. Er zijn echter situaties waarbij ingrijpen noodzakelijk is en effectievere hulp geboden moet worden. Het is zaak dat er te allen tijde in het belang van het kind wordt gehandeld, ook maatwerk bij hulpverlening aan personen boven 18 jaar past hierbij.

Voor de oudere jeugd (12+ jaar) willen we graag goede faciliteiten voor buitenspelen bieden, bijvoorbeeld laagdrempelige sportveldjes, zo mogelijk in de nabijheid van scholen. Op die manier wordt de ruimte optimaal benut en is er indirect ook meer toezicht. Wanneer deze voorzieningen ook door scholen worden gebruikt, ontstaat er onbewust bij kinderen een attitude over hoe er gespeeld kan worden. Spelideeën en regels werken dan positief door in de tijd die er na schooltijd wordt doorgebracht.

- D66 wil een digitaal en fysiek jongerenpanel voor 12 - 18 jarigen waarin zij actief kunnen meedenken over hun gemeente.
- Jongeren moeten laagdrempelig en eventueel anoniem, bijvoorbeeld via een app, meldingen bij lokale hulpverlening kunnen doen.
- Aan zeer intensieve jeugdzorg zijn heel hoge kosten verbonden en deze zijn slecht voorspelbaar. De gemeenten in de Achterhoek moeten de kosten voor zeer intensieve jeugdzorg gaan delen (tenzij deze zorg weer landelijk georganiseerd wordt).
- De gemeente heeft richting jongeren een belangrijke taak in de voorlichting over seksuele gezondheid, ongewenste zwangerschap en seksuele diversiteit, maar ook over alcohol en drugs.
- D66 vindt dat daar waar op kinderen gerichte activiteiten georganiseerd worden een terughoudend drank- en rookbeleid moet zijn.
- D66 is voorstander van uitbreiding van het kindpakket voor kinderen in gezinnen met lage inkomens. In dit pakket moeten ook zaken worden opgenomen als sport, bijles, huiswerkbegeleiding, muziekles en smartphone. Zo kan ieder kind meedoen.

>>> D66 wil een digitaal en fysiek jongerenpanel voor 12 - 18 jarigen.

>>> Kindpakket uitbreiden met sport, bijles, muziekles en smartphone.

Zorg waar nodig

De WMO-voorziening is één de grootste uitgaven van de gemeente. We willen de cruciale WMO-voorziening betaalbaar houden door deze terug te brengen tot de kern. We gaan uit van de noodzaak van zorg en niet van recht op zorg. De gemeente beoordeelt in overleg met de professionals welke zorg nodig is. Ook is D66 voor het circulair gebruiken van hulpmiddelen zoals rolstoelen.

Zorg en ondersteuning organiseren we het liefst in de eigen omgeving. Dit vraagt zelfstandige professionals die zelf aan zet zijn en goed zicht hebben op eventueel benodigde specialistische zorg. Mantelzorgers (jong en oud) en vrijwilligers kunnen hierbij een belangrijke rol spelen, ondersteuning van hen door professionals is erg belangrijk. Met het stoppen van de regionale mantelzorgorganisatie VIT zijn de bestaande werkzaamheden door Figilus overgenomen. D66 is van mening dat de huidige manier van mantelzorgondersteuning grondig geëvalueerd moet worden en dat een nieuwe visie nodig is, passend bij deze tijd.

- In het Sociaal Domein zijn Jeugd en WMO geen onderdeel van een gemeenschappelijke regeling. Terwijl bij Jeugd en WMO grote financiële problemen zijn en de ombuigingen nog nauwelijks resultaat hebben. D66 is voorstander om te onderzoeken welke onderdelen beter aangepakt kunnen worden door een bredere samenwerking in de Achterhoek en welke lokaal moeten blijven.
- Ook nieuwe technologie kan eraan bijdragen het contact tussen cliënten, hun netwerk en zorgverleners te verbeteren. De professionals hebben een signalerende rol, zijn zelfstandig, zijn zelf aan zet en hebben goed zicht op eventueel benodigde specialistische zorg.
- D66 is er voorstander van dat mensen in de bijstand een half jaar mogen samenwonen, zonder dat hun uitkering daarmee direct naar beneden gaat. Dit geeft lucht voor een volgende stap in het leven. Dit geldt ook voor ouders met thuiswonende kinderen boven 21 jaar. Daar komt bij dat dit mogelijk extra ruimte geeft op de woningmarkt.
- Door vergrijzing neemt de druk op de ouderenzorg toe, ook omdat zorgverleners en mantelzorgenden zelf ouder worden. De gemeente moet nieuwe zorgvormen faciliteren.

>>> Uitgaan van de noodzaak van zorg en niet van het recht op zorg om zo kosten van de WMO te beperken.

>>> Ondersteun de (oude en jonge) mantelzorger passend bij deze tijd.

Integratie en inburgering

In de Achterhoek van D66 doet iedereen mee en maken we maximaal gebruik van talent en kennis van inburgeraars. Particuliere initiatieven van verenigingen, kerken, burens of andere maatschappelijke organisaties om bed-, bad- en broodvoorzieningen of andere vormen van hulp voor ongedocumenteerde vluchtelingen en daklozen aan te bieden, moet de gemeente ondersteunen. D66 gaat uit van zelfredzaamheid, daarom is direct aanbieden van hulp vanuit de gemeente minder wenselijk.

- In de afspraken rond de persoonlijke inburgeringsplannen nemen we (om)scholing en ontwikkeling op, ook voor nieuwkomers die al wat ouder zijn. Zorg er voor dat nieuwkomers kunnen studeren met behoud van uitkering.
- Door de verantwoordelijkheden van gemeenten (huisvesting, zorg, werk en inkomen) in samenhang op te pakken ontstaan er aanknopingspunten om nieuwkomers breed te ondersteunen.
- Integratie begint op dag één met cursussen Nederlands (voorinburgering), maar ook andere nuttige vakken, zoals ondernemerschap of Engels. Deze cursussen zijn ook toegankelijk voor mensen uit de wijk: mensen die zij aan zij trainingen volgen, leren elkaar kennen. Bovendien stimuleert dit bij de laatste groep de bewustwording van de noodzaak om een leven lang te ontwikkelen.

Voor een rijk cultuur- en sportleven

Het belang van de vrijwilliger mag nimmer onderschat worden en we zullen daar consequent de aandacht op vestigen. We willen burgers stimuleren als vrijwilliger of bestuurder actief te zijn. Hiertoe subsidiëren we scholing, aansprakelijkheidsverzekeringen en zo nodig verklaringen omtrent gedrag voor vrijwilligers.

Kunst, cultuur en muziek

D66 wil financiële en fysieke drempels weghalen om naar het theater, museum en concert te gaan. Het voortbestaan van kunst- en cultuurverenigingen mag niet in gevaar komen. Daarom wil D66 kleinschalig cultuurgericht ondernemerschap ondersteunen. D66 wil het culturele profiel van de grote kernen verder versterken: een regionale functie voor Bredevoort cultuurstad, de grensbeleving in Dinxperlo en het nationale profiel van Aalten met het Onderduikmuseum.

- Muziekles is een basisvoorziening, de gemeente moet dit voor ieder kind en ieder instrument ondersteunen. Nu wordt er alleen subsidie gegeven voor harmonie en fanfare (HaFa). Drumles voor de fanfare is gesubsidieerd, drumles voor pop niet. Dit vindt D66 niet te verdedigen en we zijn dan ook voor een eerlijke verdeling van beschikbare subsidiegelden onder alle kinderen.
- De gemeente moet het verder ontwikkelen van Grenslandmuseum faciliteren en actief ondersteunen. De grens is het (toeristisch) thema voor Dinxperlo en moet stevig op de kaart gezet worden, ook met herontwikkeling van de Heelweg. Maak dit onderdeel van de herontwikkeling van het gehele centrum.
- Bredevoort was succesvol als boekenstad, maar heeft inmiddels een brede culturele aantrekkingskracht. Kunst en cultuur in brede zin is het thema voor Bredevoort met een regionale en toeristische uitstraling. De Koppelkerk speelt hierbij een belangrijke rol. Blijf dit stevig ondersteunen en faciliteren.
- Muziekverenigingen en lokale muzikanten zijn primair zelf verantwoordelijk om een oefenruimte te vinden. D66 wil dat de talentverbinders een bemiddelende rol spelen als dit niet lukt.
- D66 is voor versterking van de regionale publieke omroep waarbij lokaal nieuws uit iedere gemeente ruim aan bod komt. Op termijn moet er één omroep komen voor de hele Achterhoek.

>>> Het Grenslandmuseum moet uitgroeien tot een belangrijke trekpleister.

>>> Muziekles voor ieder kind ondersteunen voor elk instrument.

Sport

De gemeente dient basissporten mogelijk te maken. Het accommodatiebeleid moet gericht zijn op afspraken die voor alle verenigingen gelden en niet op afspraken per vereniging. D66 streeft naar crossovers tussen sportclubs, scholen en 'ongeorganiseerd' sporten (op veldjes en pleintjes) en zet daarbij de talentverbinders in. Zorg dat er een divers, soepel en inclusief sportaanbod is dat aansluit bij veranderende sportbehoeften.

- D66 stimuleert bewegen voor kinderen en volwassenen. Bijvoorbeeld door het aanleggen van een openbaar trimbos.
- D66 vindt dat financiële beperkingen nooit het lidmaatschap van een vereniging of deelname aan een activiteit in de weg mogen staan. Gemeentelijke ondersteuning is hiervoor soms nodig.
- D66 wil dat de regio Achterhoek als "gezondste regio" een visie op gezondheid en preventie (bewegen en sport) ontwikkelt en actief uitdraagt.

>>> Bewegen voor kinderen en volwassenen stimuleren door een openbaar trimbos.

Voor eerlijk en mooi wonen.

Voor eerlijk en mooi wonen

De Achterhoek is niet langer krimpregio, in de komende jaren ontstaan er tot 27.000 vacatures in Achterhoek. Om deze banen in te vullen zal ook een stroom van West naar Oost op gang moeten komen. D66 nodigt mensen uit om in de Achterhoek te komen wonen. Naast woningen voor huidige bewoners zullen er ook voldoende woningen moeten zijn voor de nieuwe Achterhoekers. De uitbreidingen moet niet ten koste gaan van het DNA van de Achterhoek.

Door de coronacrisis heeft Nederland massaal ervaring opgedaan met werken op afstand. Het is de verwachting dat er ook in de toekomst vaker vanuit huis gewerkt wordt. Dit verruimt de maximale woon-werk afstand significant, doordat er (veel) minder vaak daadwerkelijk gereisd wordt. Het maakt de Achterhoek aantrekkelijker als woongebied. De onzekerheid in voorspellingen rond bevolkings- en huishoudensaantallen is groot, zeker op de lange termijn. D66 is voor flexibiliteit in het aantal te bouwen woningen, en denkt daarbij ook aan tijdelijke woningen of het tijdelijk splitsen van woningen.

D66 is voor een inclusieve samenleving. Dat betekent alle soorten woonvormen bij elkaar, betaalbare woningen voor jongeren, woningen voor gezinnen en voor ouderen om de doorstroom te bevorderen (leeftijdsbewust bouwen). Niet meer kijken naar het geheel, maar naar het individu. Het moet mogelijk zijn om verschillende soorten bebouwing in één wijk te realiseren.

De gemeenten spelen nu nog een te bescheiden rol in de woningtransitie en moeten veel meer als aanjager fungeren door te faciliteren en partijen bij elkaar brengen. De financiering voor woningbouw kan via de thematafel Achterhoek opgepakt worden. De regio Achterhoek moet een stevige regierol krijgen, zeker om de woonagenda en de duurzaamheidsagenda aan elkaar te koppelen.

Kwalitatief inpassen van woningbouw

Steengoed benutten

D66 wil liever inbreiden dan uitbreiden ten aanzien van woonwijken en bedrijventerreinen in het landelijk gebied. Mocht uitbreiding noodzakelijk blijken, dan zien we er op toe dat de kernkwaliteiten van de plek worden behouden en versterkt. D66 is voor spreiding van voorzieningen. In de kleine kernen moeten de voorzieningen gehandhaafd blijven om de leefbaarheid te behouden of te vergroten. Maar niet overal hoeft alles te zijn. Een combinatie van voorzieningen met winkels, scholen en bedrijven biedt mogelijkheden om een en ander betaalbaar te houden.

- De woningbouwruimte moet structureel ruimer zijn dan de verwachting, maar eventueel worden bijgestuurd via een jaarlijkse monitoring van de behoefte voor de komende 5 tot 10 jaar.
- In wijken zorgen we voor een mix van woonvormen waar oud en jong, arm en rijk samenleven.
- Verstening in het buitengebied moet voorkomen worden en leegstand moet daar zo spoedig mogelijk aangepakt worden. De administratieve leegstandspercentages van woningen in buitengebied zijn relatief hoog door een veelvoud aan redenen en zijn niet altijd een goede indicator voor de daadwerkelijke vraag en aanbod.
- In het buitengebied liggen nieuwe kansen voor wonen en verblijfsrecreatie door leegstaande panden, zoals grote schuren, te slopen. D66 is voor een marktplaats voor kopen en verkopen van sloopobjecten versus vervangende kleinere, hoogkwalitatieve bouw op dezelfde locatie of elders op een passende locatie.
- Lege gebouwen zoals boerderijen, winkels, kantoren en oude industriële panden bouwen we om naar nieuwe, betaalbare woonruimte.
- Een voorgenomen wetswijziging maakt het gemakkelijker voor gemeenten om permanente bewoning van recreatiewoningen toe te staan door de aanvrager en diens rechtsopvolger. Op locaties waar permanente bewoning toekomstgerichte recreatieve ontwikkelingen bemoeilijkt, moet deze terughoudend worden toegepast. Op locaties waar dit niet het geval is, kan permanente bewoning ruimhartiger worden toegepast. Er zijn duidelijke kaders nodig voor de bewoning van een recreatiepark.

>>> Lege gebouwen zoals boerderijen en bedrijfspanden bouwen we om naar nieuwe betaalbare woonruimte.

Vernieuwende woonconcepten

Woonwensen zijn niet altijd realistisch, de grootte van de huishoudens in de Achterhoek neemt af. D66 zet zich in voor voldoende woningen voor starters. Het delen van woningen kan een prima alternatief zijn en de druk op de woningmarkt verminderen. Bijvoorbeeld door het (tijdelijk) splitsen van woningen in de kernen naar duplexwoningen veel gemakkelijker te maken. Het splitsen moet bij voorkeur gecombineerd worden met het verduurzamen van de woning.

- De huidige woningmarkt vraagt te veel van starters, Tiny houses bieden mogelijkheden voor starters.
- D66 maakt zich sterk om kleinere en betaalbare huurappartementen en duplexwoningen te bouwen voor starters en alleenstaanden, jong en oud.
- Zorg ervoor dat binnen de gemeente verscheidene percelen beschikbaar zijn waarop mensen met creatieve, kwalitatieve en tijdelijke woonvormen voor eigen gebruik terecht kunnen. Hierdoor wordt de woonmobiliteit groter.
- Er moet ruimte gemaakt worden voor woonwagenstandplaatsen.
- D66 wil ruimte geven aan groepen particulieren (ouderen en/of jongeren) om bij elkaar te gaan wonen (hofjes etc.) om zo wonen en zorg te kunnen combineren. Hierbij moeten algemeen maatschappelijke doelen voorop staan: duurzaamheid, inclusiviteit en innovatie.

- Een kleine wooncoöperatie behoort hiervoor tot de mogelijkheden. De gemeente neemt een regierol om tot een goede ondersteuning te komen van een kleine wooncoöperatie, bijvoorbeeld door ondersteuning van een grote wooncoöperatie (zoals kleine energiecoöperaties ondersteund worden door de Achterhoekse energiecoöperatie Agem). Ook garantistelling door de gemeente is een mogelijkheid.

>>> Splits woningen in de kernen naar duplexwoningen voor starters en ouderen.

>>> Bouw kleine huurappartementen voor starters en ouderen.

>>> Zorg voor percelen waar jongeren zelf met creatieve woonvormen kunnen bouwen.

>>> Geef ruimte aan groepen ouderen en/of jongeren om bij elkaar te gaan wonen.

Krachtige Achterhoekse huursector

D66 is voor meer diversiteit in woningbouw in de kleine kernen voor inwoners met een laag inkomen om te voorkomen dat de buurtschappen vergrijzen. Woningbouw in de huursector moet worden opgeschaald. Mogelijkheden voor het wonen in een betaalbare huurwoning schieten te kort.

- D66 is voorstander om bij de thematafel Wonen en Vastgoed samen met de wooncorporaties te onderzoeken om een Achterhoekse Wooncorporatie op te richten. Dit geeft meer slagkracht om grote en gerichte stappen te maken woningbouwopgave en verduurzaming.

>>> Een Achterhoekse Wooncorporatie voor meer slagkracht voor bouw en verduurzaming.

Vergroenen van bebouwd gebied

Het vergroenen van onze woningen, erven, tuinen en directe omgeving zorgt ervoor dat natuur dicht bij huis de kans krijgt. Veel van onze dagelijkse activiteiten vinden er plaats. Bomen verfraaien de leefomgeving en zorgen voor schaduw en koelte. Dit wordt steeds belangrijker nu door klimaatverandering de temperaturen stijgen en hittegolven vaker voorkomen.

- D66 wil bewoners meer invloed en mogelijkheden geven om extra groen in de buurt aan te leggen en zelf te onderhouden. Dit kan bijvoorbeeld door buurttuintjes, voedselbosjes of een Tiny Forest in de publieke ruimte aan te leggen.
- Bewoners worden door de gemeente gestimuleerd om 'versteende' tuinen aan te pakken en daarin meer groen aan te leggen, om zodoende meer buffercapaciteit te hebben bij overvloedige regenval en om hittestress tegen te gaan.
- Waar mogelijk wordt bestaande verharding vervangen door een groen of een milieuvriendelijker alternatief.
- De invulling van de woningbouwopgave gebeurt natuurinclusief. Bij nieuwe projecten staat groen in de wijk hoog op de agenda. Projecten waar gebruik wordt gemaakt van natuurlijke materialen, zien wij als een plus.
- Indien groen moet verdwijnen voor woningbouw, dan geldt het compensatie-plus-principe waarbij per saldo de totale natuurwaarde toeneemt.

>>> Bewoners mogen buurttuintjes, voedselbos of een tiny forest in de publieke ruimte aanleggen.

Voor een sterke en veilige Achterhoek.

Voor een sterke en veilige Achterhoek

D66 wil de Achterhoek blijven positioneren als een regio met veel hypermoderne, duurzame en technologische bedrijven in een landelijke omgeving waar het goed wonen is. Dit moet niet alleen Nederlanders trekken, maar kan ook Duitse arbeidskrachten uitnodigen hier te komen werken en te wonen. Aalten, Dinxperlo en Bredevoort kennen een scala van ondernemers: in het centrum, op de industrieterreinen en in het buitengebied. Grensverleggend ondernemen betekent voor de één meer regionale klanten naar onze gemeente halen, inclusief onze Duitse burens. Voor de ander ligt het verleggen van grenzen in innovaties en technologische ontwikkeling.

D66 vindt dat verantwoordelijkheid voor veiligheid ook bij inwoners zelf ligt. Iedereen kan een bijdrage leveren aan veiligheid in de buurt. De gemeente heeft de taak bewoners te verbinden rond dit thema. D66 staat ook voor vrijheid, privacy en veiligheid in de digitale wereld. Criminalisering wordt steeds sterker in de Achterhoek, de ondermijning (o.a in buitengebied) moet actief bestreden worden.

Voor een sterke economie

Onze gemeente kent veel hoogwaardige maakindustrie met een internationale afzetmarkt. Landelijke accijnsverhogingen zijn in onze grensgemeente direct voelbaar in de portemonnee. D66 zal dit probleem indien nodig onder de aandacht van de landelijke D66-fractie brengen. D66 faciliteert dat hoogwaardige technologische bedrijven in regio komen en/of zich doorontwikkelen. Groei van de economie is belangrijk om te herstellen van coronamalaise en om noodzakelijke investeringen in energietransitie en permanent vitaliseren van de leefgemeenschappen te kunnen financieren. D66 wil innovatiehubs waarin bedrijven samen met kennisinstellingen werken aan innovatieve technieken, stimuleren. Een goed vestigingsklimaat is een voorwaarde om op alle vlakken de voorzieningen te behouden dan wel uit te breiden.

- D66 zet zich in voor het verkrijgen van investeringsgeld door een gezamenlijke lobby voor Europese en landelijke investeringen en stimulatiegeld. Twente en Achterhoek als twee-eenheid verstevigt onze positie als tweede innovatieve regio van NL, naast brainport Regio Eindhoven.
- Om beperkende factoren op het gebied van wetgeving en procedures in onze grensregio weg te nemen, pleit D66 voor zogenaamde Euregionale, regelluwe zones. Zo slechten we ook de administratieve barrières en stimuleren we het wederzijds wonen en werken in Nederland en Duitsland.
- D66 wil dat de gemeente kansrijke initiatieven uit de samenleving actief ondersteunt, daarbij wijst op de diverse subsidiemogelijkheden en de initiatiefnemers vervolgens begeleidt. Bijvoorbeeld door één of meer subsidiemakelaars.
- Thuiswerken zal blijvend een belangrijke rol spelen en is een kans voor onze gemeente. D66 ondersteunt initiatieven om bestaande panden te herbestemmen en in te zetten als multifunctionele bedrijfs- en winkelruimte voor starters, bestaande ondernemers, kunstenaars, ZZP'ers en andere belangstellenden. In combinatie met kinderopvang, fitnessruimte en lichte horeca in het centrum kan dit een toegevoegde waarde zijn.
- D66 steunt de geplande uitbreiding van vijf hectare bedrijventerrein voor de kern Aalten, maar is er geen voorstander van om dit zonder meer in het landelijk gebied te plaatsen ten koste van de groenbeleving. D66 is voorstander van het opsplitsen van deze extra hectares bedrijventerrein in verschillende inpasbare plekken, bij het dorp maar ook elders, zoals bij grens.
- D66 zorgt voor een gemeentelijk informatiepunt voor mensen die door eigen keuze of semi-gedwongen door ontslag als zelfstandige aan de slag gaan. Als mensen hiervoor kiezen, verdwijnen hun collectieve zekerheden haast volledig. Het is dan belangrijk dat er een hulplijn dicht bij huis is voor mensen die zo'n stap overwegen.
- De vergrote terrassen in het centrum van Aalten leidden tot veel enthousiasme. Verschillende reacties op social media riepen op om een deel van het centrum (van Aalten) autovrij te maken. D66 is voor een geleidelijke uitbreiding van de autovrije zone in het centrum in aansluiting op de autovrije Markt. Te denken valt aan de Bredevoortsestraatweg van de markt tot aan de Prinsenstraat.
- D66 vindt dat winkeliers en horecaondernemers de vrijheid moeten hebben om zelf hun openingstijden te bepalen. De functie van winkelgebieden veranderde de laatste jaren sterk en dit proces werd door corona alleen maar versneld. Functievermenging van winkels, dienstverlening, wonen en horeca biedt een kans om mensen naar het centrum te trekken, zolang er geen sprake is van oneerlijke concurrentie.
- D66 wil inzetten op frequente evenementen om de centra in Aalten, Dinxperlo en Bredevoort vitaal te houden. De winkels kunnen er dan voor kiezen om te openen tijdens het evenement.
- Door de Achterhoek te ontwikkelen tot een toeristische topbestemming kunnen we arbeidsplaatsen creëren en nieuwe inwoners trekken. Kleinschalig belevings- en ecotoerisme zijn daarbij speerpunt. De sterke punten van gemeente Aalten moeten door gemeentemarketing nadrukkelijk onder de aandacht gebracht worden van inwoners en bezoekers. Denk hierbij aan het Nationaal Onderduikmuseum, het Nationaal Landschap, de ligging aan de grens en cultuurstad Bredevoort.
- D66 is voorstander van meer kwalitatief toerisme, niet alleen gericht op het hoogseizoen, maar juist op aanbod dat het hele jaar door aantrekkelijk is.

- De kwaliteit van solitaire recreatiewoningen en van bungalows op parken is van groot belang voor de aantrekkingskracht op langere termijn. Er moet actief beleid gevoerd worden om door het formuleren van kwaliteitseisen te komen tot kwaliteitsverbetering, eventueel ook door sloop en nieuwbouw op dezelfde of andere locaties. Er moet voldoende ruimte komen voor het realiseren van circulaire en energieneutrale recreatiewoningen.
- D66 wil in alle buurtschappen een fijnmazig wandelroutenetwerk, uitbreiding van de Lintelose wandelpaden is een goede stap. D66 is voorstander van kwalitatief goede MTB-routes die aansluiten op routes van omliggende gemeenten.

>>> Geleidelijke uitbreiding van autovrij centrum in Aalten.

>>> Achterhoek een toeristische topbestemming met kleinschalig belevings- en ecotoerisme.

>>> Twente en Achterhoek samen als tweede innovatieve regio van NL positioneren.

Voor een goede bereikbaarheid

D66 zet in op goede verbindingen met het achterliggende snelwegennet in Nederland en Duitsland via de provinciale wegen om zodoende de economische activiteiten in deze grensregio te stimuleren. D66 voorziet grote veranderingen in de ontwikkeling van het openbaar vervoer. In de Achterhoek kan meer vraaggestuurd openbaar vervoer en het beschikbaar stellen van deelauto's een oplossing bieden. De gemeente en de regio moeten daarbij stimulerend optreden.

- D66 vindt veilige fietsroutes in het buitengebied voor toerisme, recreatie en jeugd belangrijk. Het fietsverkeer moet nu meestal de wegen delen met brede trekkers, auto's en vrachtwagens. Er moet een betere scheiding tussen auto- en fietsverkeer komen, voor de veiligheid van met name jongeren en ouderen.
- D66 omarmt de centrumvisie voor Dinxperlo, maar blijft aandacht vragen voor de uitvoering. Er moet een concreet goede oplossing komen voor verkeersstromen en parkeren, met name tijdens de vrijdagse weekmarkt en het dagelijkse vrachtverkeer voor laden en lossen van supermarkten.
- D66 is voorstander voor 30-kilometer-zones binnen de bebouwde kom, ook bijvoorbeeld op de Beggelderdijk. Vrachtwagens moeten zoveel mogelijk worden omgeleid.
- D66 wil veilige fiets- en wandelroutes naar OV-knooppunten, onderwijsinstellingen, kinderopvang, sportvoorzieningen en recreatiegebieden, zodat jongeren zelfstandig kunnen komen en gaan.
- De elektrische fiets stelt veel mensen in staat om, ook voor langere afstanden, voor de fiets te kiezen. D66 vindt het daarom belangrijk dat daarvoor oplaadpunten beschikbaar zijn.

>>> D66 is voorstander voor 30-kilometer-zones binnen de bebouwde kom.

Voor een veilige Achterhoek

Gewoon veilig

De burgemeester moet regelmatig verantwoording afleggen aan de Raad over het gevoerde veiligheidsbeleid en de opstelling binnen de Veiligheidsregio. Dit geldt ook voor de samenwerking met aangrenzende gemeenten, zowel in Nederland als in Duitsland.

- D66 wil in elke kern een voor de inwoners herkenbare en aanspreekbare wijkagent.
- Ook veiligheid op acute gezondheid is van groot belang, zo moet de gemeente een regierol nemen bij het uitrollen van een fijnmazig netwerk van hartdefibrillatoren. Tevens dient de gemeente inwoners te stimuleren tot het volgen van laagdrempelige EHBO- en reanimatiecursussen. Alle eindexamenleerlingen krijgen een reanimatiecursus aangeboden.
- Een actief beleid gericht op effectieve ondersteuning van probleemgezinnen/- buurten en het tegengaan van huiselijk geweld moet zorgen voor meer veiligheid achter de voordeur.
- Er moet op gepaste wijze worden omgegaan met wet- en regelgeving en vergunningen rond evenementen. De complexiteit van de vergunning moet in verhouding zijn tot het evenement. Wel dient men te allen tijde de openbare orde en veiligheid in het oog te houden en dient het algemeen welzijn niet te worden aangetast.
- D66 verbiedt geen ideeën, maar er is geen ruimte voor het aanwakkeren van extremisme, geweld, discriminatie of haat.

>>> Een fijnmazig netwerk van hartdefibrillatoren, alle eindexamenleerlingen leren we reanimeren.

Digitale veiligheid

De Achterhoeker is eigenzinnig en wil vrij kunnen zijn, hierbij horen ook digitale vrijheid en veiligheid en niet constant digitaal gevolgd worden. Digitaal volgen moet alleen ingezet worden bij zwaarwegend algemeen belang.

- Bij het bewaren van persoonlijke informatie is terughoudendheid geboden.
- Datalekken worden altijd gemeld en openbaar gemaakt, hoe klein ook.
- De gemeente betaalt uit principe geen losgeld aan criminelen voor cybergijzeling (ransomware). De gemeente heeft een actueel cyberresponse plan om met dergelijke situaties om te gaan,
- In de huidige tijd moet het uitgangspunt zijn dat gegevens niet zonder meer veilig zijn in systemen van de gemeente en alle leveranciers. Dit vergt continue aandacht.
- De gemeente moet zich er bewust van zijn dat het toepassen van algoritmes kan leiden tot onbedoelde vooroordelen (bias).

>>> De gemeente betaalt uit principe geen losgeld aan criminelen voor cybergijzeling.

Tegengaan van ondermijning

Door de kleine grensovergangen met Duitsland wordt de kans vergroot op buitenlandse criminaliteit. De aanpak van georganiseerde criminaliteit moet zichtbaarder worden. Leegstand levert mogelijkheden voor criminaliteit op. Maak leegstand zichtbaar, waardoor dit onaantrekkelijk wordt voor criminaliteit. Daarom moeten we open staan voor andere

invulling van kantoorgebouwen/industrie bij leegstand. Denk aan veranderen in woonruimte. Een excessenregeling zou hierbij kunnen helpen.

- Verschillende diensten zoals de omgevingsdienst kunnen een rol spelen bij voorkoming/opsporing van ondermijning door grensoverschrijdend werk. Diensten zoals de omgevingsdiensten moeten dan ook meer mogelijkheden krijgen om controles uit te voeren en informatie te verstrekken.
- De gemeente moet stoppende agrariërs actief begeleiden om tot een nieuwe invulling van het het terrein van het boerenbedrijf te komen om ondermijning te voorkomen.
- Goede verlichting op risicovolle plaatsen is belangrijk om ongewenste activiteiten te voorkomen of zichtbaar te maken.
- Initiatieven als shishalounge en coffeeshops moeten weliswaar kritisch beoordeeld worden, maar zijn in principe niet ondenkbaar om illegale handel in het centrum en in het buitengebied terug te dringen.
- D66 blijft het legaal telen van wiet ondersteunen om criminaliteit in het buitengebied tegen te gaan

>>> Stoppende agrariërs actief begeleiden om ondermijning te voorkomen.

Krachtig en
transparant
investeren.

Krachtig en transparant investeren

D66 vindt het wenselijk en noodzakelijk om in de Achterhoek samen te werken op de grote thema's die de gemeentegrenzen overstijgen. Zo kan meer impact gemaakt worden. D66 vindt dat de Achterhoek Raad moet blijven. De samenwerking in de regio Achterhoek is er ook voor een goede lobby naar Den Haag en de provincie, onder meer om te zorgen dat de opgelegde taken aan plattelandsgemeenten haalbaar blijven. D66 gebruikt in dit verband actief haar regionaal en landelijk netwerk.

D66 wil zoveel mogelijk ruimte geven aan initiatieven van de inwoners. Mensen zijn meestal heel goed in staat om hun zaken zelf te regelen. D66 wil minder gedetailleerde regels en vooral controle op het resultaat, niet op proces. Bij tegengestelde regels kiest de ondernemer of de inwoner zelf, zonder dat daarbij het algemeen belang wordt aangetast.

D66 staat voor openheid en eerlijkheid, ook wat de gemeentelijke financiën betreft. De inwoner moet weten hoe de zaken er echt voor staan, in goede, maar ook in slechte tijden. D66 streeft naar een evenwichtige begroting, met een adequate reserve om tegenvallers op te vangen, maar niet naar torenhoge reserves waar de gemeente mee kan beleggen, of naar tekorten zodat voorzieningen verdwijnen.

D66 ziet de komende jaren en decennia grote opgaven op de gemeente afkomen op het gebied van ruimtelijke thema's als duurzaamheid en woningbouw. Om die uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, wil D66 een financiële langetermijnaanpak. D66 vindt dat iedere investering een bijdrage moet leveren aan het uitvoeren van het klimaatakkoord, ook als hierdoor het financieel rendement lager is.

Transparantie in bestuur

Bestuurskracht

De regionale samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemingen in de Achterhoek is een succes en maakt de regio sterker en meer herkenbaar. Bij de taken die vanuit het rijk op de gemeenten afkomen, is de noodzaak van samenwerking het grootst. Samenwerking in de regio is leidend. Zorg voor goede onderling afstemming over wat goed is voor de regio als geheel, probeer niet elkaars concurrenten te zijn. Niet alles hoeft overal, maar kernvoorzieningen moeten voor alle inwoners van de Achterhoek goed bereikbaar zijn.

- D66 is voorstander van een onderzoek naar de wijze waarop de samenwerking in de Achterhoek verder kan worden geïntensiveerd, terwijl lokale herkenbaarheid gewaarborgd blijft. Dit kan samenwerking op onderdelen zijn die in de toekomst wellicht zou kunnen leiden tot een gemeentelijke herindeling.
- D66 vindt dat bij aanbestedingen de regionale ondernemers uitdrukkelijk de mogelijkheid moeten krijgen om mee te dingen naar de opdracht.
- D66 vindt dat de controle door de gemeenteraad op de verantwoording van de financiën binnen gemeentelijke samenwerkingsverbanden geborgd moet worden. De gemeentelijke rekenkamercommissies moeten hierin nauw samenwerken. De gezamenlijke gemeenteraden zijn richtinggevend en ontvangen periodieke rapportages van hun college over de voortgang van het te voeren beleid. D66 wil dat bestuurders altijd aanspreekbaar zijn op mogelijke belangenconflicten of ontoelaatbaar gedrag.
- D66 is voorstander van het raadsprogramma, maar wil dit beperken tot maximaal vijftien kaderstellende punten die twee keer per jaar door de raad geëvalueerd worden. Iedere fractie moet ruimte behouden voor de kenmerkende eigen kleur, zowel bij deze hoofdpunten als op andere onderwerpen, zodat een open politiek debat mogelijk blijft. Ook is D66 voorstander voor een raadsbrede keuze van wethouders.
- In coronatijd heeft digitaal vergaderen bewezen een goed alternatief te zijn tegenover de fysieke bijeenkomsten. D66 is voorstander om digitaal vergaderen blijvend te gebruiken, bijvoorbeeld voor beeldvormende vergaderingen.

>>> Samenwerking in de Achterhoek is een succes en moet worden geïntensiveerd.

Participatie nodig voor draagvlak

D66 wil dat inwoners niet alleen kunnen meepraten, maar ook kunnen meebeslissen op belangrijke onderwerpen. Participatie blijft te vaak beperkt tot inspraak, D66 is voorstander van een brede waaier aan participatiemogelijkheden, van inspraak tot meebeslissen. Om burgerparticipatie te bevorderen, dient een ruime gereedschapskist vol mogelijkheden beschikbaar te zijn met een helder onderscheid per onderwerp.

- De gemeente moet een helder participatiebeleid voeren en blijvend evalueren, gebaseerd op een duidelijk kader voor iedere trede van de participatieladder.
- Voor ieder belangrijk onderwerp moet vooraf bepaald worden welke vorm van participatie wordt toegepast.
- D66 is voorstander van experimenteren met participatievormen met een representatieve afvaardiging van de inwoners (bijvoorbeeld d.m.v. loten of bestaande buurtcomités en verenigingen) voor passende onderwerpen.
- Geef inwoners meer zeggenschap over de inrichting van de begroting en onderzoek vormen van een burgerbegroting. Kijk welke budgetten waar naar toe gaan, kijk vervolgens in samenspraak met inwoners of er een andere verdeling moet komen van de beschikbare gelden.. Doe dit met name wanneer het gaat over de directe leefomgeving. D66 wil een proef gaan doen met een vorm van burgerbegroting.

>>> Inwoners meer zeggenschap geven over de begroting middels een burgerbegroting.

Transparantie

D66 wil dat de gemeente een heldere en toegankelijke presentatie geeft van voornemens en resultaten, inclusief een begrijpelijke begroting en een leesbaar jaarverslag met heldere trendanalyses. Rapportages met (bijna) alle lichten op groen geven geen goed inzicht. Vroegtijdig rapporteren van mogelijke problemen is goed voor het debat en voor de transparantie van bestuur.

- D66 vindt dat raadsdocumenten snel en overzichtelijk te vinden moeten zijn. Dossiers moeten online raadpleegbaar zijn, het moet inzichtelijk zijn waar in het proces een bepaald onderwerp is.
- D66 vindt dat informatie van de gemeente toegankelijk en begrijpelijk moet zijn voor alle inwoners. Houd rekening met laaggeletterdheid, ook digitaal.
- D66 vindt dat college en raad onafhankelijk van elkaar moeten werken
- De Wet Open Overheid (deze wet vervangt de Wet Openbaarheid Bestuur) moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie goed vindbaar en ontsluitbaar is. D66 vindt dat de komende zittingsperiode onderzocht moet worden hoe het beantwoorden van WOB/WOO-verzoeken snel en efficiënt kan gebeuren.
- D66 vindt dat de digitale systemen van de gemeente ingericht moeten worden op de toekomst. Digitalisering moet ingezet worden om de transparantie beter te krijgen. Maar informatie moet ook schriftelijk beschikbaar blijven.
- Maak de digitale raadsdocumenten compacter en inzichtelijker door ze op een andere manier op te bouwen. Immers digitaal werken is meer dan het papier op het scherm tonen.
- Door gebruik te maken van data en deze samen te voegen kom je tot waardevolle informatie. Deze kan voorspelbaarheid bieden.
- D66 vindt dat de monitor Brede Welvaart ingezet kan worden om de regio te verbeteren.

>>> Gemeente-informatie moet voor alle inwoners goed te begrijpen zijn.

Nu investeren in de toekomst

De financiën van de gemeente Aalten stonden de afgelopen jaren steeds meer onder druk. De gemeente moet haar eigen verantwoordelijkheid pakken en niet te gemakkelijk naar de rijksoverheid verwijzen. Er dienen geen gelden te worden uitgegeven die feitelijk ontbreken. D66 blijft het belangrijk vinden dat er ook komende jaren wordt toegezien op een ordentelijk, transparant en evenwichtig financieel beleid. Bij investeringen zijn de kosten op lange termijn doorslaggevend.

Echter, de uitvoering van het klimaatakkoord in de komende 30 jaar is niet vrijblijvend. We gaan het realiseren van de energietransitie niet redden als alle duurzaamheidsmaatregelen eerst langs de meetlat van een boekhouder worden gelegd. Investeringen in de energietransitie zijn vergelijkbaar met grote gemeentelijke infrastructurele projecten uit het verleden zoals riolering, elektrificering en het aanleggen van gasleidingen. Door nu te investeren in de duurzaamheid van een gebouw zijn de gebruikskosten in de toekomst lager en dit draagt direct bij aan het klimaatakkoord.

D66 is niet bang om te hervormen en slim te bezuinigen op beleid dat onnodig of niet effectief is. Zo creëren we ruimte om te investeren. D66 stelt op financieel vlak de volgende maatregelen voor:

- De gemeente Aalten heeft al jaren één van de laagste woonlasten van Nederland, ook als rekening wordt gehouden met het gemiddelde inkomen in Aalten dat lager is dan het Nederlandse gemiddelde. Een gepaste jaarlijkse stijging van de OZB is nodig om investeringen in de toekomst mogelijk te maken.
- We stimuleren een kostenbewuste omgang van gemeentelijk geld bij het ambtelijk apparaat. Als binnen een beleidsprogramma te veel geld wordt uitgegeven, moet dat binnen dat programma worden opgelost.
- Bij de gemeente Aalten vormen de uitgaven in het sociale domein een wezenlijk hoger aandeel van de totale begroting in vergelijking met de buurgemeenten. Bovendien zijn in de afgelopen jaren de kosten in het sociaal domein gestegen. Weliswaar deels door redenen buiten de invloed van de gemeente, maar kritisch financieel beleid op dit gebied blijft de komende jaren noodzakelijk.
- Subsidies zijn een nuttig middel om zaken die we belangrijk vinden voor elkaar te krijgen. Omdat het gaat om belastinggeld is het wel belangrijk dat we verstandig en zorgvuldig met subsidies omgaan. D66 wil daarom dat de gemeente Aalten bij alle subsidies de volgende vijf uitgangspunten hanteert:
 - De gemeente subsidieert activiteiten gericht op het bereiken van maatschappelijke effecten.
 - Nieuwe subsidies richten zich vooral op het opstarten en aanjagen van nieuwe activiteiten en zijn in principe tijdelijk.
 - Bij bewezen resultaten kan de gemeente een subsidierelatie aangaan voor langere termijn.
 - De gemeente en de subsidieontvanger zijn volledig transparant over verstrekte subsidies en behaalde resultaten.
 - Frauderen met subsidies wordt stevig aangepakt.

>>> Gepaste stijging van de OZB om investeringen in de toekomst mogelijk te maken.